

УДК 343.36 (477)

Лідія Палюх,*канд. юрид. наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права і кримінології
Львівського національного університету імені Івана Франка*

КЛАСИФІКАЦІЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ

У статті розглянуто питання про класифікацію злочинів проти правосуддя. На основі аналізу положень кримінального закону, наукових позицій запропоновано класифікацію злочинів проти правосуддя за таким критерієм, як механізм заподіяння шкоди об'єкту злочину (механізм впливу на охоронювані кримінальним законом відносини).

Ключові слова: злочини проти правосуддя, кримінальна відповідальність, класифікація злочинів, об'єкт злочину, суб'єкт злочину, механізм заподіяння шкоди об'єкту злочину.

Постановка проблеми. Передумовою належного наукового дослідження проблем кримінальної відповідальності за злочини проти правосуддя є побудова наукової класифікації цієї групи злочинів. Дослідники обґрунтовано зазначають, що за своїм внутрішнім змістом класифікація є певним етапом у пізнанні сутності об'єктів, що класифікуються, у виявленні їх суттєвих ознак [1, с. 14]. Крім цього, класифікація злочинів проти правосуддя має практичне значення в законотворчій діяльності – для систематизації норм про відповідальність за злочини проти правосуддя, визначення місця тієї чи іншої норми в системі норм Особливої частини КК України.

Аналіз останніх досліджень. Питання про класифікацію злочинів проти правосуддя було предметом дослідження багатьох науковців. У радянський період зазначені питання досліджували І. С. Власов, Я. М. Кульберг, Ш. С. Рашковська, С. І. Тихенко, І. М. Тяжкова, інші науковці. Серед сучасних українських науковців питання про класифікацію злочинів проти правосуддя розглядали у своїх працях В. А. Александров, В. І. Борисов, С. С. Мірошніченко, В. В. Мульченко, В. О. Навроцький, В. І. Опанасенко, М. В. Сийпловік, В. В. Сміх, В. І. Тютюгін, М. І. Хавронюк, М. В. Шепітько, інші науковці.

У радянський період найбільш поширеною була класифікація злочинів проти правосуддя за суб'єктом злочину. Нині в Україні серед науковців найчастіше пропонується класифікація злочинів проти правосуддя за об'єктом злочину. Хоча деякі науковці найбільш оптимальною, «стрункою» вважають класифікацію злочинів за суб'єктом злочину. Крім того, деякі автори пропонують класифікацію злочинів проти правосуддя за механізмом заподіяння шкоди об'єкту злочину,

за способом скоєння злочину. Як видається, основна проблема у побудові класифікацій злочинів цієї групи полягає в тому, що, виходячи з положень чинного КК України, складно побудувати класифікацію злочинів проти правосуддя, яка повною мірою відповідала б логічним правилам побудови класифікацій і водночас була здійснена за істотними ознаками, що дають змогу вивести певні спільні суттєві риси, закономірності, що стосуються тих чи інших злочинів проти правосуддя. Це почасти і неможливо зробити через, на нашу думку, деякі недоліки юридичної техніки. Тому це питання нині потребує розгляду.

Постановка завдання. Водночас спробуємо виділити найбільш оптимальний з нашого погляду критерій класифікації злочинів проти правосуддя, а також обґрунтувати віднесення до того чи іншого класифікаційного критерію певної групи злочинів, виходячи з певних істотних ознак.

Виклад основного матеріалу. Науковці в галузі філософії зазначають, що особливо вагоме значення класифікація має для права, оскільки кодифікація правових норм створює можливість не тільки швидко знайти ту чи іншу норму права, а й розкрити за допомогою систематичного тлумачення її зміст [2, с. 61]. Але для того, щоб виконати цю роль, будь-яка класифікація повинна бути заснована на законах діалектичної і формальної логіки [1, с. 15].

Щодо критерію класифікації злочинів проти правосуддя, передусім, слід зазначити, що вибраний критерій для класифікації має забезпечити побудову так званої природної класифікації, як її визначають науковці в галузі формальної логіки. На відміну від штучної, природна класифікація, або, точніше, сутнісна, виходить із закономірностей утворення самих об'єктів класифікації, дає можливість передбачити шляхи розвитку, зміни

їх властивостей. У разі природної класифікації, на відміну від штучної, знання того, до якої групи належить той або інший предмет, дає можливість зробити висновок про сутність самого предмета, явища, про зміст його властивостей, ознак, про наслідки класифікації [1, с. 21]. Тому критерієм природної класифікації може бути лише істотна ознака, обов'язковою рисою якої є її об'єктивність.

У радянський період серед науковців, які досліджували проблеми кримінальної відповідальності за злочини проти правосуддя, поширеною була класифікація злочинів проти правосуддя за ознаками, що характеризують суб'єкта злочину [3, с. 11-12; 4, с. 415-416; 5, с. 25-61; 6, с. 9]. Зокрема, керуючись цим критерієм, радянські науковці – дослідники злочинів проти правосуддя – виділяли групу злочинів проти правосуддя, що вчинялися службовими особами органів дізнання, досудового слідства, суддями; групу злочинів, що вчинялися окремими громадянами (злочини із загальним суб'єктом). Крім цього, деякі науковці виділяли групи злочинів, що вчинялися спеціальними суб'єктами за іншими критеріями: вчинення злочинів засудженими; особами, на яких покладено обов'язок сприяти діяльності органів дізнання, досудового слідства, суду.

Серед сучасних українських науковців класифікацію за суб'єктом здійснює В. А. Александров, поділяючи ці злочини на такі групи: 1) злочини проти правосуддя, що вчиняються службовими особами, які здійснюють чи забезпечують здійснення правосуддя (ст. ст. 371, 372, 373, 374, 375, 380, 381 КК України); 2) злочини проти правосуддя, вчинювані особами, на яких покладені обов'язки зі сприяння у здійсненні правосуддя (ст. ст. 384, 385, 387 КК України); 3) злочини проти правосуддя, вчинювані засудженими або особами, які перебувають під вартою (ст. ст. 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395 КК України); 4) злочини проти правосуддя, вчинювані особами, які не мають безпосереднього відношення до здійснення правосуддя (ст. ст. 376, 377, 378, 379, 382, 383, 386, 388, 396 КК України); 5) злочини, що посягають на життя, здоров'я, особисту безпеку, інші блага і інтереси захисників чи представників особи у зв'язку з їхньою діяльністю з надання правової допомоги (ст. ст. 397, 398, 399, 400 КК України) [7, с. 573-574].

Щодо цієї класифікації слід зазначити, що перші чотири з виділених груп злочинів виділені за такою ознакою, як суб'єкт злочину, остання – за додатковим безпосереднім об'єктом. Водночас однією з вимог формальної логіки до побудови класифікацій є дотримання єдності критерію класифікації. Також,

якщо виділяти такий критерій класифікації, як суб'єкт, то четверта і п'ята з виділених груп мали б увійти до однієї групи злочинів у рамках цієї класифікації. Крім цього, до групи злочинів проти правосуддя, вчинюваних особами, які не мають безпосереднього відношення до здійснення правосуддя, науковець відносить злочини, передбачені статтями 382, 388 КК України. Видається, що злочини, передбачені ст. ст. 382, 388 КК України, швидше вчиняються особами, на яких покладені обов'язки з виконання або сприяння у виконанні судового рішення.

Також класифікацію злочинів проти правосуддя за суб'єктом здійснює М. І. Хавронюк. Зокрема, науковець зазначає, що найкраще особливості кримінальних правопорушень проти правосуддя розкриваються у разі створення їх системи за критерієм «суб'єкт»; за цим критерієм М. І. Хавронюк виділяє такі групи злочинів проти правосуддя: 1) що вчиняються службовими особами, які здійснюють чи забезпечують здійснення правосуддя (ст. ст. 371, 372, 373, 374, 375, 376-1, 380, 381, , 381-1, ч. 2 ст. 387 КК України); 2) що вчиняються засудженими та особами, які перебувають під вартою (ст. ст. 389, 389-1, 390, 391, 392, 393, 394, 395 КК України); 3) що вчиняються іншими учасниками провадження (ст. ст. 383, 384, 385, ч. 1 ст. 387 КК України); 4) що вчиняються особами, які не є учасниками кримінального провадження (ст. ст. 376, 377, 378, 379, 382, 386, 388, 396, 397, 398, 399, 400 КК України) [8, с. 791].

Стосовно класифікації злочинів проти правосуддя за суб'єктом слід зазначити, що, незважаючи на те, що вона дозволяє зробити більш «струнку» класифікацію розглядуваної групи злочинів, тобто мінімізувати можливість віднесення одного й того ж складу злочину одночасно до кількох груп, все ж вона не може бути використана, наприклад, для систематизації злочинів проти правосуддя законодавцем в Особливій частині КК України, оскільки не дозволяє визначити, до якого з розділів Особливої частини кримінального закону слід віднести ту чи іншу норму, що передбачає відповідний склад злочину, оскільки класифікація за цим критерієм не відображає специфіки саме тих суспільних відносин, на які посягає злочин. Використовуючи термінологію формальної логіки, класифікація злочинів проти правосуддя за такою ознакою, як суб'єкт злочину, видається допоміжною; вона може бути прийнятною і використовуватися в юридичній науці, на практиці, однак лише як допоміжна класифікація.

За таким критерієм, як *спосіб скоєння злочину*, пропонує здійснювати класифікацію

злочинів проти правосуддя М. В. Шепітько. Науковець зазначає, що найбільша кількість злочинів проти правосуддя можуть бути скоєні за допомогою обману (8), фізичного (7 складів) та психічного (6 складів) насильства. Щодо практичного значення цієї класифікації науковець зазначає, що класифікація злочинів проти правосуддя за способом їх скоєння дозволяє надати практичні рекомендації слідчим, прокурорам, захисникам, суддям залежно від способу скоєння злочину – спосіб його розкриття [9]. Слід погодитися з тим, що така класифікація злочинів проти правосуддя, без сумніву, має зазначене вище практичне значення, однак видається, що її здійснення за пропонованим критерієм утруднене тим, що зовсім не у всіх складах злочинів проти правосуддя можна виділити таку обов'язкову ознаку об'єктивної сторони, як спосіб скоєння злочину. Крім того, виникає запитання: чи можна за допомогою розглядуваного критерію побудувати струнку класифікацію і, відповідно, систему злочинів проти правосуддя?

Зазначимо, що більшість класифікацій злочинів проти правосуддя, що пропонуються на сьогодні науковцями, здійснені саме за критерієм об'єкта [10, с. 53; 11, с. 91-93; 12, с. 570; 13, с. 80-81; 14, с. 207-209; 15, с. 33].

На окремий розгляд заслуговує класифікація злочинів проти правосуддя, вперше запропонована В. І. Тютюгіним і підтримана низкою науковців, деякі з яких розвивали, змінювали цю класифікацію. Зокрема, науковець здійснює класифікацію злочинів проти правосуддя, беручи за основу одночасно кілька ознак як підстави класифікації. Зокрема, науковець зазначає, що, виходячи зі сфери тих суспільних відносин щодо відправлення правосуддя, на які посягають ті чи інші злочини, передбачені розділом XVIII Особливої частини КК, а також урахуовуючи специфіку їх об'єктивної сторони і суб'єктів, усі вони можуть бути розподілені на певні групи, які посягають на відносини, що забезпечують:

1) належну реалізацію конституційних принципів здійснення правосуддя (статті 371, 372, 374, 375, 376, 376-1 і 397 КК України);

2) охорону життя, здоров'я, власності, особистої безпеки суддів, народних засідателів, присяжних та інших учасників провадження (статті 377-379, 398-400 КК України);

3) одержання достовірних доказів та істинних висновків під час здійснення провадження (статті 373, 383-386 КК України);

4) своєчасне розкриття та припинення злочинних посягань (статті 380, 381, 387, 395, 396 КК України);

5) належне виконання судових актів та заходів впливу, що ними призначені (статті 382, 388, 389, 389-1, 390-394 КК України) [12, с. 570].

Аналогічну за змістом класифікацію проводять, підтримують В. В. Кузнецов, С. С. Мірошніченко, В. В. Мульченко, М. В. Сийпловік [13, с. 80-81; 14, с. 207-209; 15, с. 33].

Звичайно, така класифікація полегшує розуміння тих суспільних відносин, на які посягають відповідні види злочинів, і в цілому є такою, що полегшує розуміння соціального призначення відповідних норм, виявляє зв'язки між виділеними групами охоронюваних суспільних відносин у межах родового об'єкта. Однак видається, що в ній не завжди витримано правила побудови класифікацій, зокрема, коли окремі з виділених видів повинні виключати інші. Зокрема, видається, що не можна виділити в злочинах проти правосуддя видовим об'єктом життя, здоров'я, особисту безпеку, власність суддів та інших учасників судочинства: суспільні відносини щодо забезпечення їх охорони знаходяться за межами родового об'єкта відповідних злочинів.

Стосовно розглядуваної класифікації злочинів проти правосуддя слід зазначити, що друга з виділених в рамках цієї класифікації груп злочинів також посягає на незалежність і недоторканність суддів і підкорення їх тільки закону (ст. 126 Конституції України). Тому видається, що злочини, передбачені ст. ст. 377-379 КК України, які в рамках цієї класифікації виділено в окрему групу, – злочинів, які посягають на життя, здоров'я, особисту безпеку, власність суддів, народних засідателів, присяжних та інших учасників судочинства, – можна віднести одночасно і до першої з названих виділених груп злочинів проти правосуддя, – тих, що посягають на належну реалізацію конституційних принципів здійснення правосуддя.

Слід погодитися з тим, що основою систематизації тих чи інших злочинів в Особливій частині КК повинна виступати найважливіша класифікаційна ознака, а саме об'єкт злочину. Крім того, систематизація злочинів за ознаками їх об'єктів є природною по суті, бо засновується в кінцевому рахунку на матеріальній ознаці злочину, оскільки саме об'єкт злочину найбільшою мірою відображає їх суттєву небезпеку [16, с. 94]. На користь класифікації за об'єктом злочину В. І. Опанасенко обґрунтовано зазначає, що вітчизняне кримінальне законодавство закріплює формально-матеріальний тип визначення поняття злочину; отже, обов'язковою ознакою такого правопорушення є не лише кримінальна

протиправність, а й суспільна небезпечність, характер якої визначається насамперед об'єктом посягання [11, с. 92]. Однак слід зазначити, що побудувати натепер бездоганну з точки зору вимог формальної логіки класифікацію злочинів проти правосуддя за таким критерієм, як основний безпосередній чи видовий об'єкт злочину, видається складним завданням. Зважаючи на те, що норми, котрі встановлюють кримінальну відповідальність за злочини проти правосуддя, охороняють одночасно різні аспекти відносин щодо здійснення судочинства і виконання судових рішень – на різних стадіях (йдеться про норми, передбачені статтями 384, 385, 388, 393 КК України), видається, що більш стрункою і такою, що підходить для наукових досліджень розглядуваної групи злочинів, є *класифікація злочинів проти правосуддя за механізмом заподіяння шкоди об'єкту злочину*.

В. Я. Тацій зазначає, що «механізм» заподіяння шкоди об'єкту може бути різним. В одних випадках шкода об'єкту заподіюється шляхом безпосереднього впливу на самого суб'єкта суспільного відношення, в інших – таку шкоду заподіює сам суб'єкт, який є безпосереднім учасником охоронюваного суспільного відношення. Відповідно, вчений зазначає, що залежно від цього у першому випадку злочин вчиняється ніби «ззовні», у другому випадку – «зсередини» самого суспільного відношення [16, с. 29-30, 65].

В. О. Навроцький, розглядаючи механізм заподіяння шкоди об'єкту злочинів проти правосуддя, зазначає, що «відносини по здійсненню правосуддя можуть бути порушені як «зсередини» – шляхом вчинення відповідних дій працівниками органів правосуддя, іншими учасниками процесу, так і «ззовні» – діями осіб, стосовно яких здійснюється правосуддя, інших громадян». Шкода правосуддю може бути заподіяна внаслідок: 1) порушення суддями та посадовими особами органів правосуддя покладених на них обов'язків із розгляду, вирішення, виконання рішень у кримінальних, цивільних та адміністративних справах; 2) протиправного впливу на працівників органів правосуддя та інших осіб; 3) невиконання чи протидії виконанню рішень органів правосуддя; 4) перешкоджання діяльності органів правосуддя чи ненадання їм необхідного сприяння. На основі цього вчений виділяє чотири групи посягань на правосуддя, що передбачені у різних главах Особливої частини КК: злочини, що вчиняються суддями та посадовими особами правоохоронних органів; протиправний вплив на учасників правосуддя; невиконання чи протидія виконанню рішень органів правосуддя; перешкоджан-

ня діяльності органів правосуддя [17, с. 12]. Щодо цієї класифікації слід зазначити, що, як видається, перша група злочинів виділена за критерієм суб'єкта злочину. Стосовно виділених науковцем другої, третьої, четвертої груп злочинів не до кінця зрозуміло, чи це є посягання «ззовні» чи «зсередини» охоронюваного суспільного відношення, оскільки не зазначено суб'єкта цих злочинів. Слід відзначити, що деякі злочини, що вчиняються службовими особами правоохоронних органів, становлять одночасно протиправний вплив на учасників правосуддя (зокрема, примушування давати показання (ст. 373 КК України)). Отже, видається, що один і той самий злочин можна віднести одночасно до двох і більше з виділених груп. Однак загалом такий підхід для класифікації слід визнати обґрунтованим і взяти за основу для пропозиції нашої класифікації. Допоміжним (додатковим) критерієм у цій класифікації є така ознака, як суб'єкт злочину.

Зокрема, *за механізмом заподіяння шкоди відносинам щодо здійснення судочинства та виконання судових рішень варто виділити такі групи злочинів проти правосуддя:*

1. *Злочини проти правосуддя, що вчиняються «ззовні» (тобто особами, які не є учасниками процесуальних відносин або не обов'язково є їх учасниками) шляхом протиправного впливу на суддів, учасників судочинства, осіб, що покликані сприяти судочинству або надавати правову допомогу.* Спільним для цих злочинів є те, що вони вчиняються загальним суб'єктом і становлять суспільно небезпечний вплив на судочинство шляхом протиправного впливу на суд, учасників судочинства, осіб, що покликані сприяти судочинству або надавати правову допомогу. До цієї групи злочинів варто віднести склади злочинів, передбачені статтями 376, 377, 378, 379, 386, 397, 398, 399, 400 КК України.

2. *Злочини проти правосуддя, що вчиняються «із середини» (учасниками процесуальних відносин або особами, які покликані в силу закону до виконання обов'язків у судочинстві або щодо виконання судових рішень) і полягають у невиконанні або порушенні виконання ними своїх обов'язків у межах відносин судочинства чи виконання судових рішень.* Спільним для цієї групи злочинів є те, що вони вчиняються спеціальним суб'єктом – учасником процесуальних відносин або відносин щодо виконання судових рішень, який не є службовою особою, однак на якого законом покладаються певні обов'язки в межах відносин судочинства чи виконання судових рішень (свідок, потерпілий, експерт, засуджений чи інші особи, на яких закон покладає обов'язки сприяти судочинству). До цієї

групи варто віднести злочини, передбачені статтями 383, 384, 385, 387, 388, 396, 382, 400-1 КК України, а також усі злочини проти правосуддя, що вчиняються засудженими, особами, взятими під варту, а також до яких встановлений адміністративний нагляд (передбачені статтями 389–395 КК України).

3. *Злочини проти правосуддя, що вчиняються «із середини» (службовими особами органів, які ведуть процес (здійснюють судочинство)) і полягають у порушенні виконання ними службових обов'язків у судочинстві.* Спільним для цієї групи злочинів є те, що вони вчиняються спеціальним суб'єктом – особами, які ведуть процес (судьями, слідчими, прокурорами, іншими службовими особами, які є учасниками процесуальних відносин). До цієї групи варто віднести злочини, передбачені статтями 371, 372, 373, 374, 375, 376-1, 380, 381 КК України.

Висновки

Отже, класифікація злочинів проти правосуддя, здійснена за таким критерієм, як механізм заподіяння шкоди об'єкту злочину (або, іншими словами, за механізмом впливу на охоронювані кримінальним законом відносини), як видається, відображає суттєві властивості класифікованого явища. Для злочинів, виділених в рамках цієї класифікації груп, характерний приблизно рівний рівень суспільної небезпеки, подібність юридичних конструкцій складів злочинів, що, своєю чергою, є зручним для здійснення наукового дослідження злочинів проти правосуддя.

Водночас, виходячи із запропонованої класифікації, відкритим залишається питання про систематизацію норм про відповідальність за злочини, що посягають на відносини щодо здійснення судочинства та виконання судових рішень, в Особливій частині КК України.

Список використаних джерел:

1. Кривоченко Л. М. Класифікація злочинів за ступенем тяжкості у Кримінальному кодексі України : монографія / Л. М. Кривоченко. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 120 с.
2. Жеребкін В. Є. Логіка : підручник / В. Є. Жеребкін. – 10-те вид., стер. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2008. – 255 с.
3. Смирнов Е. А. Преступления против социалистического правосудия / Е. А. Смирнов. – М.: РИО, 1959. – 70 с.
4. Уголовное законодательство Украинской ССР / под ред. В. В. Сташиса, С. И. Тихенко. – М.: Юрид. лит., 1971. – 543 с.

5. Кульберг Я. М. Преступления против правосудия / Я. М. Кульберг. – М.: Государственное издательство юридической литературы, 1962. – 62 с.

6. Рашковская Ш. С. Преступления против социалистического правосудия: лекции для студентов ВЮЗИ / Ш. С. Рашковская. – М., 1957. – 55 с.

7. Кримінальне право України. Особлива частина : підручник / [Ю. В. Александров, О. О. Дудоров, В. А. Клименко та ін.]; за ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. – 2-ге вид., переробл. та допов. – К.: Атіка, 2008. – 712 с.

8. Дудоров О. О. Кримінальне право : навчальний посібник / О. О. Дудоров, М. І. Харонюк; за заг. ред. М. І. Харонюка. – К.: Ваіте, 2014. – 944 с.

9. Шепітько М. В. Спосіб вчинення злочину як ознака складу злочинів проти правосуддя [Електронний ресурс] / М. В. Шепітько // Форум права. – 2015. – № 4. – С. 330–335. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.

10. Сміх В. В. Кримінальна відповідальність за порушення права особи на правову допомогу : монографія / за заг. ред. проф. М. І. Мельника. – К.: Атіка-Н, 2012. – 200 с.

11. Опанасенко В. І. Злочини проти встановленого порядку збирання та фіксування доказів у системі злочинів проти правосуддя / В. І. Опанасенко // Право і громадянське суспільство. – 2016. – № 1. – С. 73–96.

12. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / [Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.]; за ред. проф. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. – 5-те вид., переробл. і допов. – Х.: Право, 2015. – 680 с.

13. Мірошніченко С. С. Злочини проти правосуддя: теорія та практика протидії : монографія / С. С. Мірошніченко. – К.: ПАТ «ПВК «Десна», 2012. – 432 с.

14. Мульченко В. В. Система преступлений проти правосудия в новом Уголовном кодексе Украины / В. Мульченко // Новый Кримінальний кодекс України: Питання застосування і вивчення : матер. міжн. наук.-практ. конф. (Харків, 25-26 жовтня 2011 року) / редкол.: Сташис В. В. (голов. ред.) та ін. – Х.: Юрінком Інтер, 2002. – С. 207-209.

15. Кузнецов В. В. Кримінальна відповідальність за притягнення завідомо невинуватої особи : монографія / В. В. Кузнецов, М. В. Сийпlock / за заг. ред. д. ю. н., проф. В. І. Шакуна; передмова Г. О. Усатого. – Ужгород: ЗақДУ, 2011. – 284 с.

16. Тацій В. Я. Объект и предмет преступления в советском уголовном праве / В. Я. Тацій. – Х.: «Вища школа», 1988. – 198 с.

17. Навроцький В. О. Злочини проти правосуддя. Лекції для студентів юридичного факультету / В. О. Навроцький. – Львів: Юридичний факультет Львівського державного університету ім. Івана Франка, 1997. – 48 с.

В статье рассмотрен вопрос о классификации преступлений против правосудия. На основе анализа положений уголовного закона, научных позиций предложена классификация преступлений против правосудия по такому критерию, как механизм причинения вреда объекту преступления (механизм воздействия на охраняемые уголовным законом отношения).

Ключевые слова: преступления против правосудия, уголовная ответственность, классификация преступлений, объект преступления, субъект преступления, механизм причинения вреда объекту преступления.

The article deals with the classification of crimes against justice. On the basis of the analysis of the provisions of the criminal law, scientific positions, the classification of crimes against justice is proposed as a mechanism for causing harm to the object of the crime (the mechanism of influence on the criminal law protected relations).

Key words: crimes against justice, criminal responsibility, classification of crimes, object of crime, subject of crime, mechanism of causing damage to the object of the crime.

